છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

પહેલી ચોપડીના

"ડિકટેશન શિક્ષક" ભાગ ૧

કિંમત અઢી આના. પોસ્ટેજ જુદું.

પહેલા ધોરણના
'મુખગણિત શિક્ષક'
૧ાાા આના.

ગુજરાતના
ઇતિહાસની
વાર્તાઓની રસિક
પ્રશ્નોત્તરમાળા
૭ આના.

પહેલી ચોપડીના
અર્થ
અઢી આના.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કર્તા.—શાહપોર—સુરત.

છગનલાલ મોતીરામ શાહકૃત.

પહેલી ચોપડીનો

ડિકટેશન શિક્ષક

ભાગ ૧.

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા.

રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

છાપનાર—ગોવિન્દજી ડાહ્યાભાઈ નાયક.

છાપવાનું ઠેકાણું—શ્રી "અનાવિલ બન્ધુ પ્રીં. પ્રેસ,

બરાનપુરી ભાગળ, ભાજીવાળી પોળ—સુરત.

સંવત ૧૯૮૬] આવૃત્તિ ૧૪ મી. [સને ૧૯૩૦

કિંમત રૂા. ૦-૨-૬ પોસ્ટેજ જુદું.

અમૂલ્ય સૂચના.

સુખગણિત શબ્દ વાંચી છેતરાતા ના.

—: સુખગણિતની ચોપડી ખરીદતાં પહેલાં :—

"સુખગણિત શિક્ષક" જરૂર જોજો. કારણ ?

(૧) દેશી રાજ્યોએ **ટેક્સ્ટ બુક્સ**, ઈ. લા. માટે **મંજુર** કરેલા છે.
(૨) કેળવણીખાતાના અધિકારી સાહેબોએ **પસંદ** કરેલા છે.
(૩) વિદ્વાન સદ્‌ગૃહસ્થોએ **અંગિકાર** કરેલા છે.
(૪) આપોઆપ બુદ્ધિ ખીલવવાનું **શ્રેષ્ઠ સાધન** છે.

વધુ ફેલાવો કરવાના હેતુથી કમીશન પણ સારૂં આપવામાં આવે છે.

"સુખગણિત શિક્ષક."

બાળવર્ગનો	૦-૧-૬	ત્રીજા ધો૦નો	૦-૨-૬
પહેલા ધો૦નો	૦-૧-૯	ચોથા ધો૦નો	૦-૪-૦
બીજા ધો૦નો	૦-૨-૦	પાંચમા ધો૦નો	૦-૪-૦

અદ્યાપિ બહાર ન પડેલી એવી

બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

ગુજરાતના ઈતિહાસની વાર્તારૂપી
રસિક પ્રશ્નોત્તરમાળા છ આના

મુંબઈ ઇલાકાની ભૂગોળની **પ્રશ્નોત્તરમાળા** ૪॥ આના.

હિંદુસ્તાનની સા૦ ભૂગોળની **પ્રશ્નોત્તરમાળા** ૪ આના.

ગુજરાતની સા૦ ભૂગોળની **પ્રશ્નોત્તરમાળા** ૩ આના.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ, શાહપોર-સુરત.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત.

—: પહેલી ચોપડીનો :—

❋ "ડિકટેશન શિક્ષક." ❋

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧.	પહેલાં	દીવા	બાળક	દેવળમાં
દિવાળી	કેટલાક	મૂકે	બહુ	સોમવાર
અક્ષર	લીંપેગુંપે	સારૂં	હરખાય	ફુટે
ઊઠ્યાં	ખડી	જમવાનું	પાઠ ૨.	મંગળ
નિશાળમાં	ચુના	લુગડાં	ત્રીજો	બુધવાર
સઘળાં	ધોળે	ઘરેણાં	શુક્રવાર	ગુરુવાર
છોકરાં	સેવ	ચાલે	છેલ્લો	બેસાડે
ચોંટક	પાપડ	દારૂખાનું	વિષે	મુસલમાન
છોડી	સંજેરી	ફેંટ	સવારથી	જુમેરાત
આગળ	ચુરમા	ગીત	સુધી	દહાડા
વળી	તેડ્યા	બધાં	જણાય	શનિવાર
ત્રણ	આંગણામાં	દિવસમાં	બંધ	સાતમો
વરસમાં	સાથીઆ	ફટાકડા	રવિવાર	સાત
દહાડા	પૂરે	ફડફડ	સુરજ	અઠવાડીઉં
ભેગી	બારણે	ફૂટે	સાહેબ	ચોથો

પાંચમો	વગાડવાને	કુતરો	ગુરુને	ટોપી
પાઠ ૩.	મોગરી	કેળું	મળશે	ધોતલી
નિશાળ	અંદર	દાડમ	જુઠું	અંગરખી
રમો	અહીં	માટીનાં	તજવું	મંગાવી
ફરતી	મહેતાજી	બનાવેલાં	આળસ	મનુ
દરવાજા	પાટીઆની	નહિ	અંગ	જોડીઓ
પાટીઉં	બેઠક	**મઝાની**	સંગ	નહિ
ચંચળ	સીસી	પાઠ ૪.	ચોડી	દરજીને
બતાવું	નકશો	નિશાળીઆ	ચિત્ત	બોલાવીશ
ફૂલઝાડ	ચિત્રો	શિખામણ	શિક્ષા	કરાવીશ
ચંપેલીની	ટાંગેલાં	ઇશ્વર	નહિ	સાંજે
વેલ	કાઢેલાં	જ્ઞાન	વીસરી	બજારમાં
ગુલાબના	ખુણામાં	નિત્ય	**પાંસરૂં**	લેંઘી
છોડ	ઘોડી	પરોઢીએ	પાઠ ૫.	સુરવાલ
કસરત	લખોટાનું	ઊઠીને	લુગડાં	ફળીઆના
બધાંને	ચોકઠું	દાતણ	લાગ્યો	કોટ
વાવટા	કબાટ	નાહ્યા	પહેરેલાં	દેખાય
ગમત	ચોપડીઓ	પાઠ	છોટુ	મણી
ઘંટ	ઘોડો	કહ્યું	થઇશ	સાંભળીને

ઘાઘરી	ફોલ્લા	દીલમાં	હસમું	પાઠ ૮.
ઓઢણી	ખસ	નાથ	બેસશે	સગાં
બહન	ધોવડાવવાં	પાઠ ૭	વારૂ	વહુ
પાઠ ૬.	ધોનાર	વરસગાંઠ	ક્યારે	ભત્રીજો
ચોકખાઇ	ધોઈ	ભાવ્યો	બારમું	થાઉં
ચોકખા	ચોળવું	કર્યો	કંસાર	ભાણેજ
કાસમ	ડાઘા	ક્યારે	ભાણો	કહેવાઉં
કપડાં	વાડા	આપ્યા	બોલાવ્યાં	ફુઓ
પહેરણ	આંગણામાં	અડાડ્યો	મંડ્યો	માસી
ધૂળમાં	ગંદવાડ	જગુભાઇ	ભાત	માસો
રમ્યો	બેસીએ	ઊઠીને	કઢી	પીતરાઇ
જોઉં	માંદાં	ઝટ	હાથ	મોળાઇ
નાહું	વિષે	આઠમું	સૌ	મસિઆઇ
ડીલ	કવિતા	બેઠું	ધોઇ	ફોઇઆત
ચોળીને	શીખવું	પૂછ્યું	ઊઠ્યાં	સાળીઓ
નાહતો	ઓટલો	કહ્યું	પાન	સાવકાં
ગંદી	ચોકખું	સાંભળી	સોપારીનાં	દૂધભાઇ
ગંદો	સૌ	બોલ્યા	બીડાં	જમાઇનાં
અડાય	મુખડું	મહીના	આપ્યાં	સાસુ

સસરો
વેવાઈ
વેવાણ

પાઠ ૯.

કવિતા
સર્વે
બહુ
હરખાઉં
જાઉં
ચાંપે
સાથ
ભીડે
બાથ
ધવરાવે
ખોળા
પંપાળીને
દુખડાં
પંખા
કલોલ
સંભાળ
જાત
ગભરાતી
ખૂશી
ઉઘાડવાને
માંદો
ઓસડ
પેટ
સૌથી
હેત

પાઠ ૧૦.

ત્યાં
બોલ્યો
પ્રમાણે
સોરાબજી
ઓરડામાં
કહ્યું
બોલાવ્યો
આવ્યો
અદબ
ભણાવી
રહ્યા
બારણા
પૂછે
ઉતર્યા
અહીં
ગાદી
બધું
લીધું
જોયું
માંડ્યું
વખાણ
કર્યા
કહેવાશો

પાઠ ૧૧.

ઉજાણી
પીરસ્યાં
બબ્બે
મટુભાઇ
કનુભાઇ
ક્યાં
આશોપાલવ
ઝાડ
શંભુભાઇ
લઇશું
વિના
પૌંઆ
ધાણી
વઘારેલાં
મીઠાં
લીંબુ
દરાખ
નારંગી
ખારેકો
દળનો
લાડુઓ
શેરડી
બેસીશું
શેતરંજી
કુલડીઓ
પાથરણું
આવ્યું
સીધી
બેસાડ્યાં
થાળી
વાડકો
ચટણીની
મૂક્યાં
વાડકામાં
તૈયાર
ધોઇ
નાખ્યા
ખૂબ
મઝા

પાઠ ૧૨.	સઢવાળો	પાઠ ૧૪.	ખીજ્યા	સૌને
હોડીની	પૂછીશ	દેડકાં	માધુ	બળદને
એકઠા	સુંદર	પાળ	કીડીઓ	સોળ
જોઇશું	પાઠ ૧૩.	પથરે	છુંદાય	પાડ્યા
તળાવના	મળ્યો	ફેંકાફેંકી	છૂંદે	કહ્યું
જુઓ	મઝાનો	ધડાધડ	દુઃખ	યાદ
વાદળી	ખંડ	માર્યાં	ચીનુભાઇ	ભૂલીજ
દોરી	ઇનામમાં	ડાહ્યા	શકતી	ગજા
ખેંચે	કાંચળી	ઊઠ્યાં	તળેથી	ઉપરાંત
દોરે	કરાવીશ	દેડકો	નીકળવાને	પાઠ ૧૬.
ધીરૂની	માણેક	પ્રાણીઓને	ઇજા	એનઘેન
રામુની	મળ્યું	બંધ	આપણે	ડાહીનો
પછાડી	રડ્યા	સંભાળીને	ઢોર	ઘોડો
જગુની	વિના	દુઃખ	સંભાળ	નક્કી
સરત	મોકલશો	નુકસાન	તેટલું	છુટ્ટો
ઉમેદની	પરીક્ષામાં	હાણે	વખતસર	છૂટ્યો
નબળી	રડાવશો	પાઠ ૧૫.	સાફ	વારૂ
જાણાશે	નહિ	પ્રાણી	નીરવાનું	જણ
જીત્યો	માસી	દયા	જાણ્યું	થાઉં

ખોળામાં
માથું
મૂકીને
વાંસા
વારાફરતી
આંગળી
મૂકવા
તૈયાર
પૂછ
સમજ્યો
કોણ
પૂછું
મૂકી
હોશિયાર
સેળભેળ
સંતાવા
છૂટશે
અડશો
છોડી

રહ્યો
મૂકનારને
ઓળખ
શંકર
શાબાશ
ઉતારી
દીધો

પાઠ ૧૭.

ચપ્પુ
ગમ્યો
આણ્યો
પૂછ્યું
દેશાઇ
લલ્લુ
ગાળો
જુઠું
ઘણું
હેત
દહાડા

વખાણ
ઊઠ્યા
મંડ્યો
પાઘડી
દીઠી
મૂકયો
કાપ્યાની
નીકળ્યા
જાણતા
સૌને
સાંભળીને
ખોટું
કર્યું
સાચાબોલું

પાઠ ૧૮.

વાઘ
મશ્કરી
પસ્તાય
બચ્યાં

સીમમાં
બકરાં
દહાડો
અમથી
બૂમો
આવ્યા
ધાજો
એટલામાં
આસપાસ
ખેતરવાળા
દોડી
જોયું
ક્યાં
ત્યારે
હસવા
બાપડા
શરમાઇ
ખોટું
લાગ્યું

ગભરાઇને
માણસોએ
નાખ્યાં
તેટલાંજ
સાંભળી
ખેડુત
બગાડ
કર્યો
કહ્યું
જુઠું
છેતર્યા
ધાયા
નુકસાન
યાદ
સપડાય
જુઠાણું
જલદી
જુઠો

પાઠ ૧૯	બચશો	ભિખારી	પ્રભુ	શિકાર
શિઆળ	ખુશીથી	અહીં	વીસરૂં	બચ્ચું
દેડકાં	રહીશું	ક્યાં	અગણિત	રૂપાળું
જુક્તિ	અહીંથી	લુગડાં	કર્યાં	દોડાવી
તળાવમાં	જવાશે	આંધળો	ઉજાસને	મૂક્યો
મૂકી	વારાફરતી	ખાઉં	ઉપયોગી	પકડ્યું
માંડ્યું	મોંમાં	મળ્યું	હામ	ઉપાડી
પૂછવા	ચાલીને	રસ્તેથી	વરસાદેથી	માંડ્યું
અહ્યા	ત્યાં	અપંગ	ભેંસને	દીધું
દુઃખ	કબુલ	ચાલ્યા	દૂધ	એકદમ
કહ્યું	દૂર	ગજવામાં	દહીં	છલંગ
દયા	પ્રમાણે	પૈસા	સૌ	રાત્રે
સગાં	રસ્તામાં	સેવ	ઠામ	દેવતાઇ
વહાલાંએ	પાઠ ૨૦	દુકાનેથી	ફૂલ	પુરુષને
વિચાર	દુઃખ	પાઠ ૨૧	બનાવ્યાં	ગરીબડી
સાંભળતાંજ	જાણનાર	ઇશ્વરનું	પાઠ ૨૨	દયા
ઊઠ્યાં	અન્ન	વિદ્યા	સરદાર	પરમેશ્વર
નહિ	ભૂખ્યા	ચંદ્ર	સ્વપ્નું	બન્યા
બાંધ્યું	કનુ	કદી	જંગલમાં	દેશનો

પાઠ ૨૩	નીકળાત	નાખતો	લુલાં	પાઠ ૨૬
રૂપાળું	પૂછ્યું	છંદી	આંધળાં	ચતુરાઇ
ઉંદરડી	હંમેશાં	ફેણ	દીકરો	તરસ
રસોડાના	પૂછીને	છોલાઇ	સાંભળ	વાડામાં
ભંડારીઆમાં	પાઠ ૨૪	નીકળ્યું	તીર્થ	કુંજો
રોટલી	કીડી	પહોંચી	કાવડ	થોડું
લાડુ	નદીના	વાગેલે	દુઃખ	કાગડો
ભોંય	કાંઠા	ઠેકાણે	મનસુબો	બેડો
ખૂશ	પીપળાનું	વળગીને	તૈયાર	ચાંચ
આણ્યું	પોલમાં	ચટકા	બેસાડ્યાં	ઘાલતો
બિલાડી	ઝેરી	દીધા	પિતા	ફાંફાં
મૂકેલી	રસ્તા	પછાડી	ખાંધે	માર્યાં
મઝાની	પંખી	પછાડા	સૌને	બાજુએ
મઝાનું	બેસતું	ઝાઝી	અચરજ	પહોંચે
મણા	ફુંફાડા	લીધો	સંતાપ	જોયું
ઉંદરીઉં	ઉડાડી	પ્રાણજ	સઘળાં	ઉંડું
ભોગજોગે	મૂકતો	પાઠ ૨૪	આશિષ	જણાયું
પેઠી	ઉંદર	સેવા	પ્રભુએ	વિચાર
દુઃખનો	દેડકાં	ઘરડાં	લહેર	લાગ્યો

એટલામાં	ધીરજ	સાંભળી	દહાડીઆને	દીધાં
ઉપાય	કઠણ	મલકાવી	આપણે	ત્રીજે
સૂઝી	જલદી	કાળુનેએ	ભાણ	ગાડું
આવ્યો	મુકાય	બાથમાં	બૂડે	વાળ્યા
કેટલાક	સૌ	લીધાં	પુરૂં	પાથરા
કાંકરા	પાઠ ૨૭	બચ્ચીઓ	બધાંએ	ભર્યા
માંડ્યા	કાપણી	ભાથું	દાતરડાં	માંડ્યું
નાખતો	પટેલ	ઉનો	હાથમાં	દેખાવ
આવ્યું	થાકીને	રોટલો	ચાસ	ખળી
ત્યારે	મહેનત	દાદીમાએ	ત્રણત્રણ	આગળ
બોળી	ઘઉં	થોડું	ચચ્ચાર	પહોંચ્યા
પહોંચી	દહાડો	માખણ	આથમે	હસતાં
તેટલું	આથમતા	આપ્યું	પાઠ ૨૮	ઉતર્યા
પીધું	વઢાઇ	મરચાં	ઘઉંનો	ભાર
મટાડી	દિવાળી	આદુ	પાથરાને	ખળીમાં
ચાલ્યો	દાદાજી	ચટણી	દહાડા	ઠાલવ્યો
બધું	વઢાશે	વંતાકનું	ખેતરમાં	કેટલેક
છુપાઇને	મદદ	શાક	તડકે	કાઢવા
બોલ્યો	સાદ	ભૂખ્યા	સુકાવા	સૌ

બળદના	પાઠ ૨૯	વાળુ	ચંદ્રમા	ઝાંખો
હાલરાને	કાપણી	ઇશ્વરનું	ત્યાં સુધી	કામઠા
પગર	ઉમંગે	પાઠ ૩૦	નીકળ્યા	પાતળો
ફેરવતી	વાદળીઓ	દીસે	બોલ્યો	વળેલો
પટલાણી	સહાય	તૈયાર	દહાડો	ત્યાર પછી
કેટલાક	ઉભરાયો	ડુંડાંમાં	સાંજે	છેવટે
ઉપણીને	સુંદર	છુટું	મેદાનમાં	થાળી
કુંવળ	ફાલ	ગોળ	નીકળ્યા	ઊગે
ઢગલા	લણીએ	સરસ	ઉતરી	ત્રીજે
છેવટે	ખંત	પિલાય	બોલ્યો	અંધારી
ખેતરમાં	ધરીને	છુટા	વિષે	પેઠે
ખળીમાં	વાંકું	ટોપલામાં	બોલું	ઝગઝગે
ઉજાણી	દાતરડું	ડુંસા	થાળી	વધારે
ખૂશ	ડુંડાં	ઊડી	જેવડો	દેખાતા
દિવાળી	ઢગલો	કોથળાઓ	ગોળ	જુઓ
માતાજ	હૈયે	હાથોહાથ	ઊગે	વાદળાં
ડાહી	લણણી	પાઠ ૩૧	ત્યાંસુધી	ચઢી
હોંસીલી	સર્વે	આકાશની	દેખાય	પાઠ ૩૨-૧
છોડી	મૂકો	સહેલ	અજવાળું	વરસાદ .

બેસાડ્યાં	દરીઆમાં	માંડ્યા	નઠારી	મટોડી
આવ્યાં	થોડોક	ખોદતું	દેડકે	સુકાય
લાગ્યાં	ખેંચી	ચાલ્યું	તાણી	કઠણ
મનુ	રથમાં	કાદવ	પાઠ ૩૩	ધારવાળા
એટલા	જોડેલા	ખેંચી	ઢેકું	પથરાના
વાદળાં	ખેંચનાર	બિચારા	પત્થર	કકડા
ઢંકાઇ	પાઠ ૩૨-૨	પછડાતા	રેતી	ઘસાઇ
મોઢાં	થોભ્યાં	તણાઈ	પ્યાલું	કાંકરી
જોઇતાં	રહ્યાં	છેવટે	નીતર્યું	ગોળ
રમવાનું	ચોકખું	તળાવ	રસ્તા	ઝીણી
સાંભળી	રથમાં	નદીમાં	ઘસીએ	બાંધવાની
ઝાડપાલા	મઝા	ત્યા	ભુકો	રસ્તા
છોડવા	ગામડાં	તૈયાર	મટોડી	સાહી
દહાડા	ઝાડો	બંધ	ડહોળું	ચૂસી
ભોંયમાં	મઝા	દોડી	ઠરે	પાઠ ૩૪
નીકળાતું	છોડી	ઘેબરીઓ	ઘસડી	માટી
ભૂખે	અહીં	રોટલી	નદી	ભઠ્ઠી
હમણા	પડ્યું	કારેલાંનું	તળાવમાં	સીંચ્યાં
તળાવ	એટલું	નેવલે	કાદવ	નાખ્યું

ઈંટવાડો	લીધી	ઝીણા	ધમણ	પૂછયું
અહીં	કર્યો	વાડકીમાં	ચલાવતા	તેમણે
કેટલાંક	ગજવામાંથી	વાડકી	બેઠો	કહ્યું
માણસો	ચપ્પુ	સુકવીને	સળીઓ	લોઢાનો
સાંચમાંથી	કર્યા	ભઠ્ઠીમાં	ચળકતો	ત્યારે
ખોદતાં	વચમાંથી	વાસણો	દેવતામાં	લોઢું
ઈંટ	દબાવી	ગોળી	ખૂબ	ચળકે
નળીઆં	વાડકી	આગર	તપાવ્યો	ટીપી
બનાવતાં	મોતીએ	ઘડા	લાલચોળ	ખેંચાય
પીળી	માંડ્યો	કોઠી	એરણ	મેં
ધોળી	દબાવે	કોડીઆં	હથોડા	સોનું
ભુરી	ભાંગી	તૈયાર	ટીપ્યો	રૂપું
સુકી	કેટલુંક	પાઠ ૩૫	ટીપવાથી	તાંબું
તપાસી	ઝટ	ધાતુઓ	સળીઓ	પિત્તળ
કઠણ	ઉતરી	મૂકયો	લાંબો	ચળકે
પછાડવાથી	માટીમાં	પૂછયું	પાતળો	ટિપાઇ
ભાંગી	કાણાં	સમજયો	જતરડામાં	પેટીમાંથી
જાણાઇ	કણક	પિત્તળ	ખેંચી	કાઢયા
ચીકણી	ઘાટ	લુહાર	કર્યો	ઓળખાવ્યા

તાંબાનો	ઢગલી	લગભગ	ચીરૂં	પહેરવાના
ઝાંખો	પાઈ	આવ્યો	માથા	કપડાં
લોઢાનો	પૈસા	કહ્યું	સુદર	તૈયાર
ઓછાવત્તા	ઢબુ	આપ્યા	ભૂખે	મોટાઈ
કલાઈ	અધેલા	ત્રણ	સાંભળી	જોઈતી
સીસું	તાંબાના	આઠ	તોલે	કોદાળી
જસત	તપાસી	વટાવ્યા	નાકું	સાંભળતી
પાઠ ૩૬	સૌ	તેમણે	લાકડાનો	ઊઠી
નાણું	વધારે	પંદર	સખત	વઢી
કાઢ્યા	કોથળી	ઊઠ્યા	ઘાલે	લોઢું
ત્રીજે	રૂપીઓ	સલામ	માથું	ખોદી
વાત	અડધો	પાઠ ૩૭	ફાટ ફાટ	કાઢી
ત્યાં	પાવલી	કુહાડી	નાકામાં	બિચારીને
દુકાનમાં	બેઆની	સોય	દોરો	દુઃખ
બેઠા	બતાવ્યા	લક્કડફોડા	સુખ	ભઠ્ઠીમાં
ઓળખતા	રૂપાના	તકરાર	અણી	બળવું
બોલાવ્યા	કોથળીમાંથી	પાનું	ચળકાટ	પડયું
શેઠની	મહોર	ધાર	ક્યાં	ત્યારપછી
આગળ	કાઢી	લાકડાં	હોઉં	બધાં

પેદા	કાણાં	છોકરાં	એટલે	લીમડો
પાઠ ૩૮	કાણાંવાળું	વિષે	સમજાશે	ઘણા
ફૂલઝાડના	લટકતું	ઉખેડી	ભોંયમાંથી	છોડવો
ક્યારા	આંગળી	ભોંયમાં	સુકાઇ	છોડવામાંથી
ગોળ	પૂછ્યું	મુળીઉં	ઉખેડી	મુળીઆં
ચોરસ	મધપુડો	મુળીઆં	સુકાઇને	વાંકાં
ત્રિકોણ	મધમાખીઓ	વિના	વધીને	ઉંડાં
કર્યાં	મધ	ઉભું	ઉંચા	ઉતરેલાં
રોપ્યાં	કુવા	થડમાંથી	પેઠે	મૂળમાંથી
ગલગોટા	કોસ	દાંડીઓ	પથરાય	ફૂટેલા
મોગરા	થાળા	ફૂટેલી	કોહળાનો	વધે
જુઓ	લલકારતો	ડાળાં	વેલો	પાંદડાં
દાડમ	જીવતાં	ડાળીઓ	પાઠ ૪૦	ટટાર
લટકે	લીલાંછમ	પાંદડાં	આંબા	મોઢા
જમરૂખી	દેખાતાં	લાંબું	સિવાય	ઉંચું
જમરૂખ	ખૂશ ખૂશ	ખીલશે	શકશો	પાતળું
પંખીઓ	પાઠ ૩૯	બતાવું	વડ	ફૂટે
બેઠેલા	છોડવા	જોવું	પીપળો	ડાળામાંથી
ડાળી	વચ્ચે	સુધી	આમલી	ચામડી

ચડને	લીલુંછમ	ભોંય	ગાંઠા	બદલાઇને
ઝાલ	કંઇક	પથરાઇ	પાંદડાં	ઊઠજે
ખરબચડી	પાંદડાં	થડ	ફૂલ	દાતણ
કઠણ	ફૂલ	મુળીઆં	પાઠ ૪૨.	ઘોળજે
ઝીણા	ફળ	જણાતાં	ધનુના	ઢીલો
પાતળાં	પૂછયું	ઉખેડ્યો	લાવ્યા	દીઠું
ફૂલ	તુરીઆ	બતાવ્યાં	સૂઇ	તોડી
ફળ	ગલકીના	કહ્યું	ઊંઘમાંથી	ચૂસી
ઊગતા	વળગીને	પાતળાં	ક્યાંથી	રસ
ઘણાખરા	ચઢે	ટુંકા	વાસ	ફેંકી
લાકડાં	દોરી	ભોંયમાં	બાઝી	નાખજે
બાળવાના	વળગી	ઉંડાં	વધતી	પાઠ ૪૩.
મેજ	માંડવા	ઉતરતાં	વધીને	ભેંસ
ખુરસી	ચઢયાં	દોરડી	ડીલ	ધીમેધીમે
ખાટલા	પથરાઇ	દોરડા	ખાટો	હીંડે
પાટલા	વીટળાઇને	વાળીએ	ગોટલો	ભસતો
પાઠ ૪૧.	તરબુચ	ફૂટેલાં	ગોટલામાં	શીંગડાં
વેલા	આરીઆના	થોડે	જતન	માંડી
ધનજી	દેખાઇ	અંતરે	કર્યું	હલાવતી

અમળાઇને
તૂટી
તોડવું
પડતું
વારૂ
ઉપલા
જડબાના
દાંત
નીચલા
વચ્ચે
ઘાસ
માથું
કોળીઆ
ઉતારી
ધરાય
વાગોળે
પેટમાં
મોંમાં
નિરાંતે
વાગોળવું
નીચલું
જડબું
ઉપાડે
ઊઠે
ફાટ
વધારે
હીંડે
શરીર
જાડું
કાઢવમાં
ખાડા
તળાવ
જોરાવર
વગડાઉ
પુરી

પાઠ ૪૪.

બકરૂં
ઘેટું
પત્થર
છુટા
દહાડે
ટોળામાંથી
છટકી
મળ્યું
ડુંગરા
રસ્તે
ભૂખે
લાગ્યું
ચઢવાનું
ચઢી
ડરતા
કુદવું
કુદકો
ગબડ્યું
ચત્તુંપાટ
શોધવા
નીકળ્યો
ઉંચકીને
ભૂલ
સોબત
મોઢું
પુછડી
ખરીમાંએ
ફાટ
વાગોળે
ચાહ
વચ્ચે
પાતળા
મજબુત
શરીર
કૂદી
દોડી
જાડું
ઊનનો

પાઠ ૪૫.

દૂધ
ભેંસનું
જાડું
મીઠું
ગુણ
દોહી
ઠંડું
ઉનું
દોહ્યા
બગડી
દોહવાનું
વાસણ
ચોકખું
આંચળ
ધોઈ
નાખવાં
વધારે
નીકળશે
કેટલાક
દેનારાં

સારૂં	પસંદ	પુછડી	પરસેવો	પોપટ
ખવરાવવાથી	ડાહ્યીઓ	રીઝે	ફૂટતો	સમડી
જણસો	બનાવ્યો	માંસ	સૌથી	કબુતર
દહીં	ટીપુ	હાડકાના	છેલ્લી	આવડે
છાશ	ચાલાક	કકડા	એકાદ	ક્રીડા
માખણ	કારકુન	ચાટવાનું	ધણી	જીવડાં
તાવીને	ઠરાવ્યો	દાંત	રહ્યો	બાંધે
શિખંડ	ગુપચુપ	અણીવાળા	ઊઠ્યો	ઈંડાં
બાળીને	બોલ્યો	મોઢાના	પાઠ ૪૭.	ઈંડાંમાંથી
પેંડા	પ્રાણી	આગલા	પંખી	બચ્ચાં
ઉકાળીને	ગંધ	તીણા	મોઢું	ત્યાંસુધી
દૂધપાક	એકદમ	દાઢ	ક્યાં	ભોંય
બાસુદી	ત્યાં	કકડા	ઠેકાણે	આંગળાં
પાઠ ૪૬.	શિઆળ	જડબાં	ડીલે	છુટાં
કુતરો	સાંભળી	હલાવતાં	પીછાં	પડથી
ચશ્મા	કહ્યું	ઊંઘના	પુછડીમાંએ	જોડાએલાં
પ્રાણી	અહીં	ઝોંકા	ટાઢ	બતક
બબ્બે	બોલાવ્યો	મોંની	પાંખોવાળા	જળકુકડી
છેલ્લા	તૈયાર	બંને	કાગડો	સિવાય

પાઠ ૪૮.

પોપટ
કાગડો
પાંજરૂં
બહુ
ભૂખ
ભૂખ્યો
માંડ્યું
સાંભળી
તરખુચના
કર્યો
માંસ
ધારીને
વિચાર
કર્યો
ઓળખાતા
નહિ
આપણે
બેઉને
પુછડી
ડીલ
પીછાં
ઊડે
બાંધો
વધારે
મોંમાં
લુચ્ચા
આવ્યો
હોઉં
વચ્ચે
આટલો
જીવજંતુ
કોહેલું
સળેલું
આંગળાંમાં
પાછળ
આગળ
છેડેથી
વળેલી
સીધી
થોડુંક
નાખ્યું
ભાવ્યું
કૂદતો
ઊડીને

પાઠ ૪૯.

આણ્યાં
રંગનાં
પડીકાં
લાવ્યા
કયા
જુદા જુદા
બનાવતાં
આવડે
પડીકાં
શીખવ્યું
જોઉં
પ્યાલાં
લોટામાં
લીધું
વાદળી
કાઢ્યા
પ્યાલું
નાખ્યો
હલાવ્યો
નારંગી
સુંદર
કંકુ
હળદર
વાદળી
મેળવ્યો
જાંબુડો
મેળવી
મેશના

પાઠ ૫૦.

પારણું
બાંધ્યું
નટુ
સૂવું
ઉતારી
ઝોળીમાં
સૂવાનું
રડાવ
પાસું
પાંગરા
દોયણા
ઓરડામાં
સળીઆ
ધૂળ
લુગડાનો
ઝાપટી
ઘોડીઆના
મોભમાં
ભમરીઓ
પુતળીઓ

જાંબુડી	હાલરડું	ચીતરેલ	તળાઇઓ	ઊંઘીને
ગુલાબી	રંગીત	ચઢાવું	ચિનાઇ	ઊઠશો
ઘોડીઆના	પોઢો	પઢાવું	ફૂલડાં	વાલીશ
ગોદડીઓ	રસીલા	સૌને	સૂવાની	ગજવે
પાથરી	ઝુલાવું :	મઢાવું	બિછાવું	
ઝુલાવવા	જડાવું	મખમલ	દોરીએ	—:૦:—
ઘુમણ	પધરાવું	મશરૂની	હિંચોળું	

કઠિન શબ્દો.

ઊગતા, ઊઠીને, ઊઠુંછું ઊઠ્યા, ઊઠ્યો, ઊઠ્યાં, કૂદી, ચૂસી, છૂટશે, છૂટ્યો, તૂટી, પૂછવા, પૂછ્યું, પૂરે છે, ફૂટે, ફૂટેલા, ફૂલઝાડ, બૂમો, ભૂખ્યો, મૂકું, મૂક્યો, સૂઇ, સૂઝી, સૂવું.

ઇજા, ખીજ્યા, ખીલશે, ચીકણી, ચીતરેલ, ચીરૂં, જીત્યો, જીવતાં, ઝીણી, ટીપવાથી, ટીપ્યો, ડીટું તીણા, તીર્થ, ત્રીજે. દીકરો, દીકરી. દીધો, દીલ, દીવા, દીવાપેન, દીસે, ધીરજ, ધીરૂ, નીકળતો. નીકળ્યું, નીચલું, નીતર્યું, નીસરી, પીછાં, પીતગાઇ, પીધું, પીપળો, પીરસ્યાં, પીળો, ફીકર, બીતો, લીધો, લીમડો, લીલાંછમ, વીટળાઇ, શીખવ્યું. સીસી.

કુજો, ખુણો, ખુશી, ગુણ, ગુરુ, ચુનો, છુટા, છુટું, છુટ્ટો, જુઓ, જુઠું, પુરી, પુરૂં પુળા, પુંઓ, બુમ, ભુકો, સુખ.

કુતરો, કુલડી, ખુરસી, ઘુઘરા, ઘુમણ, ટુકડાં, દુઃખ, પુછડી, પુરુષ, મુખડું, મુદર, લુગડાં, સુકવી.

સુરજ, ગુપચુપ, જુમેરાત, નુકસાન, પુતળીઓ, સુરવાલ, મુસલમાન.

અંગ, અંગરખી, અંતરે, અંદર, અંધારૂં, ઈંટ, ઈંટવાડો, કંઇ, કંસાર, ખંડ, ગંદવાડ, ગંદી, ગંદો, ગંધ, બંધ, ઘંટ, ચંદ્ર, ચંદ્રમા, ચંચળ, ચંપેલી, જંગલ, જંતુ, પંખી, પંદર, પંપાળી, ઠંડું, ભંડારીઉં, મંગળ, મંડ્યો, રંગ, વંતાક, શંકર, શંભુ, સંગ, સંજોરી, સંતાપ, સંતાવા, સંભાળ, સંસાર, હંમેશાં.

આંખો, આંગળી, આંગળા, આંગણામાં, આંચળ, આંધળો, આંબો, કાંકરા, કાંચળી, ખાંધે, ગાંઠા, ચાંચ, ઝાંપે, જાંબુડા, ઝાંખા, ટાંગેલાં, તાંબું, દાંડીઓ, દાંત, પાંગરાં, પાંચ, પાંજરૂં, પાંદડું, પાંસરૂં, ફાંફાં, બાંધ્યું, માંડ્યું, માંદા, માંસ, માંહે, લાંબું, વાંકું, વાંસો, સાંભળતાં, સાંભળી.

ઈંડાં, લીંપેગુંપે, લીંબુ, સીંચ્યાં, શીંગડાં, હીંડે, ઉંચકયા, ઉંચું, ઉંડું, ઉંઘાડવા, ઉંદર, ઉંદરડી, ઉંદરીઉં, કુંવળ, છુંદાય, ટુંકા, ડુંગર, ડુંડાં, ફુંફાડા, સુંદર.

ઊંધ, છૂંદી, છૂંદે.

તેં, મેં, ભેંસ, ખેંચાય, પેંડા, લેંઘી, ખેંચે, ફેંકે, ભોંય, મોં, પૈંઆ.

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

ચિનાઇ, સિવાય, દિવાળી, નિશાળ, નિશાળીઆ, પિલાય, નિરાંતે, બિચારા, બિછાવું, બિલાડી, ભિખારી, વિચાર, શિઆળ, શિકાર, શિખામણ, સિપાઇ, પિત્તળ, નિત્ય, હિંચોળું.

ઉકાળી, ઉખેડી, ઉખેડ્યો, ઉજાસ, ઉડાડી, ઉતારી, ઉતાર્યું, ઉઘાડી, કુહાડી, ઝુલાવું, ઝુલાવવા, તુરીઆં, મુકાઇ, મુળીઉં, મુળીઆ, રૂપાળું, રૂપીઓ, લુહાર, સુકાઇ, સુકાય, ગુલાબ, જુઠાણું, દુકાન, છુંદાય, કુંફાડા, ઉંઘાડવા.

મસિઆઈ, ફોઇઆત, હોશિયાર.

ડીલ, દીલ, ભીખ, જીવ.

કીડી, સીસી, સીધી, ટીપી, ઝીણી.

કૂજ, ખૂબ, ખૂશ, દૂર, ધૂળ, મૂળ, પૂછ, ફૂલ, ભૂલ, બૂમ, ભૂખ, દૂધ, ઊન.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

કનુ, મનુ, ભાનુ, નાનુ, ચીનુ, મટુ, નટુ, છોટુ, બહુ, વહુ, આદુ, સામુ, લાડુ, ધીરૂ, સારૂ, વારૂ, રામુ, માધુ, ધાતુ, ઢબુ, વાળુ, કાળુ, ગુરુ, ટીપુ, પ્રભુ, જંતુ, શંભુ, જાંબુ, લીંબુ, ચપ્પુ, લલ્લુ, વગડાઉ.

કબાટ, કાટ, ચળકાટ, ઝટ, પેટ, પોપટ, ફાટ, પાટ, ઘાટ, ચત્તુંપાટ.

આઠ, પાઠ, શેઠ. [અડવાડીઉં, ભંડારીઉં;

દાઢ, ટાઢ, સઢ, [સાત, રમત, હેત, ખેડુત.

સાથ, હાથ, નાથ, બાથ, માથું, ભાથું.

સાદ, પ્રસાદ, યાદ, ઉમેદ, મદદ, બળદ, વરસાદ, પસંદ, એકાદ.

બંધ, ગંધ, દૂધ, મધ, [અહીં, તહીં, દહીં.

રવિ, શનિ, જુક્તિ, નહિ.

પાંદડાં, ગોદડી, દહાડો, દોરડું, દાતરડું, દાડમ, દેડકું.

જોડાક્ષર.

ઊઠ્યાં, ત્રણ, ત્રીજે, શુક્રવાર, છેલ્લો, રહ્યો, ચિત્રો, ઇશ્વર, જ્ઞાન, નિત્ય, નાહ્યા, કહ્યું, લાગ્યો, ચોકખાઇ, રમ્યો, ફેલ્લા, ચોકખા, ભાવ્યો, કર્યો, ક્યારે, આપ્યા, અટાક્યો, માંડ્યો, સર્વે, ત્યાં, બોલ્યો, પ્રમાણે, બોલાવ્યો, માંડ્યું, પીરસ્યા, બબ્બે, જીત્યો, આવ્યો, પરીક્ષા, માર્યાં, પ્રાણી, ખીજ્યા, નક્કી, છુટ્ટો, છૂટ્યો, ચપ્પુ, ગમ્યો, આણ્યો, પૂછ્યું, લલ્લુ, મશ્કરી, પસ્તાય, બચ્યાં, જુક્તિ, અન્ન, ભૂખ્યો, ચાલ્યા, વિદ્યા, ચંદ્ર, પ્રભુ, સ્વપ્નું, પરમેશ્વર, રસ્તો, બચ્ચીઓ, ઉતાર્યા, કલ્યાણ, ચંદ્રમા, નીકળ્યા, બેસાડ્યાં, આવ્યાં, લાગ્યાં, શોભ્યાં, રહ્યાં, ચોકખી, પત્થર, પ્યાલું, નીતર્યું, રસ્તા, બટ્ટી, સીંચ્યાં, ગમ્યું, નાખ્યું, મૂક્યા, પૂછ્યું, સમજ્યો, પિત્તળ, કાઢ્યા, ઓળખાવ્યા, વત્તા, કાઢ્યાં, બતાવ્યાં, ચટાવ્યાં, લક્કડફોડ, ત્રિકોણ, ક્યારા, કર્યા, વચ્ચે, ચઢ્યા, ઉખેડ્યો, કર્યું, પત્થર, ચત્તુંપાટ, દોહ્યા, ચશ્મા, પ્રાણી, બબ્બે, છેલ્લી, બચ્ચાં, લુચ્ચા, આણ્યાં, શીખવ્યું, બનાવ્યો, બાંધ્યું.

મળતા જોડાક્ષરો.

મૂકયા. *મૂકયાં. મૂકયું. મૂકયો. કયારા. કયાં. ભૂખ્યો. નાખ્યો. નાખ્યું. લાગ્યો. સીંચ્યું. પૂછયું. ખીજયા. સમજ્યો. છૂટ્યો. ઊઠ્યા. ઊઠ્યાં. અડાડ્યો. મંડ્યો. ઉખેડ્યો. માંડ્યું. પકડ્યું. બેસાડ્યાં. કાઢ્યું. ચઢ્યું. આણ્યો. વખાણ્યો. આણ્યું. નિત્ય, ત્યારે: ત્યાં. જીત્યો. વિદ્યા. બાંધ્યું. ધ્યાન. રોપ્યું. આપ્યું. શોભ્યાં. ગમ્યું. કર્યું. ભર્યું. નીતર્યું. કર્યાં. માર્યાં. ઉતર્યાં. છેતર્યાં. સર્યું. બોલ્યું. અલ્યા. ઓળખાવ્યો. ઢાળવ્યો. તપાવ્યો. બનાવ્યો. બોલાવ્યો. ભાવ્યાં. બતાવ્યું. શીખવ્યું. હલાવ્યું. પીરસ્યું. દોહ્યા. નાહ્યા. કહ્યું. રહ્યું. માર્યું. નીકળ્યું.

હેલ્લો. ફેલ્લા. ગલ્લુ. ખખડેડાટ. નક્કી. લુચ્ચા. બચ્ચું. બચ્ચી. વચ્ચે. છુટ્ટા. પિત્તળ. વત્તા. ચત્તુંપાટ. અન્ન. ચપ્પુ. બબ્બે.

ચોકખા. ચોકખાઈ. જુક્તિ. બટ્ટી. પત્થર.

શુક્ર. ચંદ્ર. ચંદ્રમા. પ્રભુ. પ્રમાણે. પ્રાણી. ત્રણ. ત્રિકોણ. ત્રીજો. ભત્રીજો. ચિત્રો.

* અનુસ્વારનું ભાન કરાવવું.

ચશ્મા. ઇશ્વર. પરમેશ્વર.

રસ્તો. અક્ષર. પરીક્ષા. શિક્ષા. વિદ્યા. જ્ઞાન.

પરીક્ષામાં આવનાર શબ્દો.

અક્ષર. જ્ઞાન. નિત્ય. જુઠું. શિક્ષા. લુગડાં. અઠવાડીઉં. ભંડારીઉં. ચિત્રો. ટાંગેલાં. ઘોતલી. મસિઆઈ. અગણિત. પુરુષ. ઢગલો. દોરડું. ફૂટેલાં. શીંગડાં. વગડાઉ. ઓઢણી. ગંદવાડ. કવિતા. દાતણ. કઢી. દુખડાં. ગાદી. પૈંઆ. વઘારેલાં. પાંદડાં. ચટણી. તૈયાર. પરીક્ષા. દેડકાં. દુઃખ. નુકસાન. છુંદાય. છુટ્ટો. છૂટ્યો. હોશિયાર. ચપ્પુ. વખાણ્યા. કાઢ્યા. મશ્કરી. જુઠાણું. જુક્તિ. બાંધ્યું. ભૂખ્યા. ઇશ્વર. પરમેશ્વર. વિદ્યા. સ્વપ્નું. મનસુબો. આશિષ. પટલાણી. દાતરડું. નિતર્યું. પ્યાલું. પત્થર. ભઠ્ઠી. સીંચ્યાં. પિત્તળ. ત્રિકોણ. મુળીઉં. પૂછ્યું. વીટળાઈ. ઉખેડ્યા. તૂટી. નિરાંતે. ચત્તુંપાટ. ઠંડું. ચશ્મા. જાબુડો. બાસુદી. હળદર. ગોદડી. ચોકખાઇ. અડાડ્યો. અન્ન. તીર્થ. લક્કડફોડા. કહ્યું. દોહ્યા. શિખંડ. રસ્તો. જીવજંતુ.